

Adam PŁACHCIAK

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Polska

TONY BLAIRA POLITYKA ZMIAN KLIMATYCZNYCH

Problematyka środowiskowa jeszcze na przełomie lat 60. i 70. ubiegłego wieku w manifestach wyborczych głównych brytyjskich partii politycznych była praktycznie nieobecna. Niemniej już w 1969 r. sprawujący władzę laburzyści zamierzali stworzyć odrębny departament, który zajmowałby się właśnie sprawami ochrony i rozwoju środowiska. Pomysł ten podjęli przejmujący już w następnym roku władzę konserwatyści. Duże znaczenie dla rozwoju wizji politycznej brytyjskiego Departamentu Ochrony Środowiska, zwłaszcza w jego pierwszym okresie, miała zwołana w czerwcu 1972 r. oenietowska Konferencja w Sztokholmie.

Problematyka emisji gazów cieplarnianych w brytyjskim dyskursie politycznym jeszcze w pierwszej połowie lat osiemdziesiątych ubiegłego stulecia nie wzbudzała zbyt dużego zainteresowania. Przykładem może być wypowiedź ówczesnego ministra ds. energetyki Nigel Lawensona, który w 1982 r., prezentując stanowisko będących wtedy u władzy konserwatystów, oświadczył: Nie sądzę, aby zadaniem rządu była jakakolwiek próba sporządzenia planu przyszłego kształtu produkcji i konsumpcji energii. Dążenie do zrównoważenia oczekiwań i dostaw energii nie jest nawet priorytetowym celem rządu Zjednoczonego Królestwa. Naszą troską jest raczej określenie kształtu, który pozwoli rynkowi zaistnieć w możliwie niezakłócony sposób w sektorze energetycznym [4, s. 19]. Wielką Brytanię postrzegano wtedy jako „ekologicznego truciciela” Europy ze względu na występujący wśród polityków rządzących tym krajem duży opór do redukcji zbyt wysokiego poziomu cząstek ołowiu emitowanych z elektrowni, które były w większości zasilane paliwem węglowym. Również pozostająca w opozycji Partia Pracy nie wykazywała dużego zainteresowania problematyką redukcji emisji gazów cieplarnianych, pomimo zaznaczających się już wtedy proekologicznych postaw wśród niektórych działaczy tej partii.

Pierwsze znaczące zaangażowanie brytyjskiego rządu w międzynarodowej polityce klimatycznej pojawiło się dopiero pod koniec lat 80., kiedy Margaret Thatcher jako premier brytyjskiego rządu wyraziła zgodę na podpisanie Protokołu Montrealskiego. W dokumencie tym nawoływano do niezwłocznego ograniczenia stosowania freonów (CFC), wpływających na zwiększanie się dziury ozonowej nad Antarktyką.

Rosnące zainteresowanie konserwatystów polityką klimatyczną mogło świadczyć o tym, że nie lekceważyli oni też konieczności redukcji emisji gazów cieplarnianych w kraju. Nie jest jednak pewne, czy dbałość ówczesnego rządu o jakość naturalnego środowiska nie wynikała też z faktu, że względy ekologiczne stanowiły duży atut przy okazji zamykania kopalń węgla i likwidacji związków zawodowych górników [3, s. 232-233]. Rezygnacja z energetyki węglowej w Wielkiej Brytanii w tamtym okresie bez wątpienia miała związek z faktem uzyskania przez ten kraj dostępu do gazu na Morzu Północnym. W rezultacie czego wydobycie węgla spadło z 84 milionów ton w 1988 r. do 35 milionów ton w 1995 r. Zaznaczające się zmniejszenie krajowej emisji dwutlenku węgla w Wielkiej Brytanii między rokiem 1990 – 1995 było w pewnym sensie dziełem przypadku niż rezultatem konkretnych decyzji politycznych. Istnieją przykłady ukazujące, że inicjatywy zmierzające do zwiększenia wydajności energii były przez rząd konserwatywny w Wielkiej Brytanii dyskredytowane m.in. przez chroniczne ograniczanie funduszy przeznaczonych na ten cel [2, s. 93]. Nawet samo Ministerstwo Środowiska przyznawało, że ten spadek spowodowany był raczej recesją, która miała miejsce w 1992 r., i oczywiście wykorzystywaniem już na dużą skalę gazu w przemyśle energetycznym. W tym też niemałą rolę odegrała energetyka jądrowa.

Śmiało więc można przyjąć, że do 1997 r. zmian klimatu nie traktowano jako problemu, który mógłby mieć bezpośrednie przełożenia na decyzje polityczne w dziedzinie energetycznej, transportowej czy też gospodarczej. W zasadzie Ministerstwo Środowiska w hierarchii władzy państwowej odgrywało raczej rolę podrzędną, a sprawy związane z ekologią były ściśle podporządkowane priorytetom Departamentu Finansów, co w praktyce oznaczało nieuchronne cięcia budżetowe w sferze wydatków publicznych i ochrony środowiska.

Zagadnienie redukcji gazów cieplarnianych stanowiło natomiast jeden z czołowych wątków międzynarodowej polityki brytyjskiej Nowej Partii Pracy. W Manifestie wyborczym z 1997 r. laburzyści obiecywali: Będziemy dążyć do pokonania globalnego ocieplenia, przyświeca nam cel 20% redukcji emisji dwutlenku węgla do roku 2010 [5]. M. Becket – pełniąc funkcję pierwszego ministra Departamentu Środowiska, Zasobów Żywnościowych i Spraw Wiejskich (DFRA) – pisała: Wszyscy uznajemy, że wśród występujących zagrożeń, zmiany klimatyczne stanowią poważny problem i koncentracja gazów cieplarnianych musi się ustabilizować na bezpiecznym poziomie. Zjednoczone Królestwo chce podjąć konstruktywną i skuteczną współpracę ze Stanami Zjednoczonymi i innymi krajami w tej

kwestii. Z kolei, L. Whitty¹ – wiceminister resortu środowiska w gabinecie T. Blaira – przekonywał: <...> na szczelnie międzynarodowym, podstawowym zagadnieniu, którym trzeba się zająć w pierwszej kolejności są globalne zmiany klimatu. W dłuższym przedziale czasowym będzie to największy problem, któremu musi stawić czoła ludzkość [6, s. 200].

Stanowisko brytyjskiego rządu w sprawie międzynarodowej polityki klimatycznej zasadniczo bazowało na ramowej konwencji UNFCCC, w której zakładano m.in., że (1) kraje rozwinięte są historycznie odpowiedzialne za większość wyemitowanych gazów cieplarnianych i to one w pierwszej kolejności powinny być zobowiązane do ich redukcji; (2) kraje rozwijające się mają prawo do wzrostu ekonomicznego; (3) oczekuje się, że w krajach rozwijających się emisje gazów cieplarnianych raptownie wzrosną w przyszłości i osiągnięcie ich stabilizacji w atmosferze ziemskiej na bezpiecznym poziomie będzie wymagało bezwarunkowego zaangażowania się wszystkich państw; (3) dbałość o przyszłe działania w sprawie redukcji emisji gazów cieplarnianych, szczególnie po roku 2012, powinna wiązać się z zasadą „wspólnej, ale zróżnicowanej odpowiedzialności”, biorącej pod uwagę nierównomierność możliwości rozwojowych poszczególnych krajów.

Duże znaczenie dla zainteresowania się laburzystów międzynarodową polityką zmian klimatycznych miały postanowienia „Protokołu z Kioto”. Warto przypomnieć, że w grudniu 1997 r. ponad 1500 delegatów, lobbystów oraz szefów państw przybyło do Japonii w celu podjęcia kluczowych decyzji w sprawie zahamowania procesu wywołującego niekorzystne zmiany klimatu. Dokument ten nie formułował jednak żadnych konkretnych żądań w stosunku do krajów rozwijających się. Natomiast kraje rozwinięte wzywał do zmniejszenia swoich emisji w terminie 2008–2012 r. w wyznaczonych ilościach w odniesieniu do poziomu z roku 1990. Wielka Brytania przystąpiła do podpisania „Protokołu z Kioto” w maju 2002 r., oficjalnie dokument ten zaczął jednak obowiązywać dopiero od roku 2005. Wraz z innymi europejskimi krajami Zjednoczone Królestwo było zobligowane do obniżenia emisji gazów cieplarnianych o 8% w latach 2008–2012 w stosunku do roku 1990. Brytyjski rząd jednak stawiał sobie

¹ W roku 1998 Larry Whitty został wiceministrem w Departamencie Środowiska, Transportu i Regionów (Department of Environment, Transport and the Regions – DETR), a w roku 2001 otrzymał stanowisko wiceministra Departamentu Środowiska, Zasobów Żywnościowych i Spraw Wiejskich (Department for Environment, Food and Rural Areas – DEFRA).

bardziej ambitne zadanie, zobowiązując się do osiągnięcia poziomu 12,5% do tego czasu.

Gabinet Blaira jednak był przekonany, że Zjednoczone Królestwo odegra rolę lidera w międzynarodowej polityce zmian klimatycznych. Starął się więc wykorzystać szansę zaplanowanego podczas brytyjskiej prezydencji w Unii Europejskiej Szczytu G8 w Gleneagles. Jeśli chodzi o zmiany klimatyczne – jak przekonywał Blair – uzgodniliśmy, że rozpoczniemy dialog w formie G8 plus 5, którego wyraźnym celem będzie zawarcie nowego globalnego porozumienia skutkującego spowolnieniem tempa emisji gazów cieplarnianych, a następnie ich redukcją [3, s. 746].

W komunikacie sporządzonym podczas szkockiego spotkania, jego autorzy wyrazili zgodę co do tego, że zmiany klimatu są wywoływane zbyt wysoką emisją gazów cieplarnianych. Należy więc – jak twierdzono – podjąć niezwłoczne działania, aby proces zmian klimatycznych najpierw spowolnić, następnie zatrzymać i ostatecznie odwrócić. Sugerowano też, aby państwa członkowskie z grupy G8, w porozumieniu z krajami rozwijającymi się, wypracowały wspólnie uzgodnioną strategię.

Blair pozostając premierem przez dziesięć lat nie uczynił co prawda z Wielkiej Brytanii lidera w globalnym procesie redukcji gazów cieplarnianych, jednak ich aktywność na polu międzynarodowej polityki klimatycznej w znacznym stopniu przyczyniła się do wzmocnienia dyskusji i dialogu między przedstawicielami poszczególnych państw w zakresie powstrzymania skutków antropogenicznego wpływu na zmiany klimatu. Ich krytyczny stosunek do traktowania zmian klimatycznych jako zjawiska marginalnego, które często bywa postrzegane jedynie jako jeden z wielu wątków ochrony środowiska, miał niewątpliwie duży wpływ na przeartykułowanie znaczenia redukcji emisji gazów cieplarnianych nie tylko w polityce rządu G. W. Busha. Także Chiny w 2007 r. ogłosiły swój pierwszy program przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Zasadniczą rolę dla upowszechniania polityki zmian klimatycznych miało opublikowanie w październiku 2006 r. Raportu Sterna, który wcześniej został przygotowany na zlecenie brytyjskiego rządu w związku z organizacją Szczytu G8 w Gleneagles. Dokument ten kategorycznie stwierdzał: Powstrzymanie zmian klimatu w dłuższej skali czasowej jest strategią prorozwojową, która może być osiągnięta pod warunkiem, że nie dojdzie do prześcigania się w aspiracji do wzrostu gospodarczego, dotyczy to zarówno krajów rozwiniętych, jak i rozwijających się. Im wcześniej podejmie się skuteczne działania, tym mniejsze będą koszty zmian klimatycznych [7]. Chociaż przekazane przez Sterna dane odzwierciedlały w dużej mierze to, co było

już opracowane w dostępnej literaturze, to jednak fakt, że analizy te pochodziły spod pióra światowej sławy ekonomisty, nabrały dużego rozgłosu zarówno w wymiarze krajowym, jak i dyskursie międzynarodowym. Problem polegał jednak na tym, że większość z tych „debat” i „dyskusji” pozostawała raczej na poziomie deklaracji i wydawała się być jedynie wyrazem poprawności politycznej, niż merytoryczną podstawą do podjęcia konkretnych działań.

Literatura:

1. Blair T., Podróż, Wydawnictwo Sonia Draga, Katowice 2011.
2. Collie U., „Windfall” emission Reduction in the UK, [w:] U. Collier, R. Löfstedt (red.), Cases in climate change policy: Political reality in the European Union, Earthscan, London 1997.
3. D. Harvey, Neoliberalizm. Historia katastrofy, Instytut Wydawniczy Książka i Prasa, Warszawa 2008.
4. Helm D., The New Energy Paradigm, Oxford University Press, Oxford 2007.
5. Labour Party Manifesto 1997: New Labour Because Britain Deserves Better, www.labour-party.org.uk/manifestos/1997/1997-labour-manifesto.shtml (data dostępu 20.04.2011).
6. Ronek G., Ewolucja ideologii i doktryny Brytyjskiej Partii Pracy po II wojnie światowej, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008.
7. Stern Review – the economics of climate change, HM Treasury, London 2006.

Andrzej RASZKOWSKI

Wrocław University of Economics, Poland

CITY PROMOTION STRATEGY SUCCESS FACTORS

Successful construction and implementation of a city promotion strategy depends, to a certain degree, on local authorities support and taking major responsibility for activities referring to city promotion by the representatives of science, business and residents who altogether get involved in its problems and by means of their attitude contribute to its promotion [Insch 2011, p. 12]. Entering into peculiar partnership for the benefit of city promotion, within the framework of which a strategy may become the signpost indicating directions for adequate activities, allows to unify and stimulate the efficiency of the carried out projects [Gelder 2011, p. 44].

In the group of factors contributing to city promotion strategy

construction the following may be listed: complex socio-economic diagnosis, which is crucial for at least two reasons. Firstly, it allows to define what kind of development and promotion oriented potential is available at our disposition. Secondly, in the process of diagnosis the occurring deficiencies may be specified as well as the areas which require the most urgent remedial actions may be detected. Correct socio-economic diagnosis becomes, at the same time, the background for further activities focused on city environment analysis or preparing both the mission and vision included in the promotion strategy. The process of diagnosis preparation is most frequently divided into the following areas: environmental, demographic, economic, technical infrastructure and social infrastructure.

Another factor discussed is the consensus of local community which may be generally understood as the agreement accepting a compromise solution or presenting the same opinions. The role of consensus, in the aspect of city promotion strategy construction, manifests itself in considering the needs and desires of urban community and in this context a strategy should represent the tool for meeting local community aspirations. The efficiency of solutions worked out within the framework of such consensus is conditioned by the involvement of all interested parties in this process [Eden, Ackermann 1998, p. 254].

Correct specification of goals and directions for promotional activities represent crucial factors in promotion strategy construction which unfortunately are often disregarded or referred to with inadequate attention in the available studies. In case of goals the situation is relatively satisfactory and does not result in major problems of methodological nature. The available studies most often provide the, so called, dendrograms which define strategic objectives (including a horizontal one), operational objectives and tasks assigned to them for implementation. Owing to their specific nature the objectives included in the promotion strategy are different from these presented by town development strategy, however, they should be compatible, at least to a certain extent, which definitely facilitates an overall town development. The problem of promotion directions specification is not always so clearly presented and in-depth characterized. This is absolutely crucial since following the correct path influences all subsequent activities and influences both efficiency and effectiveness of an overall strategy implementation. Specifying the leading promotional message and communicating a cohesive developmental vision allows for focusing the conducted activities on due objectives and becomes more transparent for potential addressees [Wardrop 2010, p. 149]. Professional